

Про можливість здійснення розрахунків в сфері ЗЕД з використанням національної валюти

Іноді виникає необхідність змінити валюту платежу з іноземної на розрахунки в гривні. Зокрема, – щоб уникнути необхідності проведення розрахунків курсових різниць та, відповідно, уникнути додаткового оподаткування внаслідок укріплення гривні.

Так, відповідно до п. 9 П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»: курсові різниці, які виникають щодо дебіторської заборгованості або зобов'язань за розрахунками із господарською одиницею за межами України, погашення яких не плануються і не є ймовірними в найближчій перспективі, відображаються у складі іншого додаткового капіталу та відображаються в іншому сукупному доході.

Очевидно, що зміна валюти платежу за контрактом з іноземною на національну виключає необхідність таких перерахунків в майбутньому. Крім того, також немає заборон на зворотну зміну валюти платежу через певний час, – після «валютного шторму».

Нижче про можливість зміни платежу у зобов'язанні від НБУ та ДПС.

Сподіваємось, що така інформація стане в нагоді.

Відповідь НБУ:

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240
факс +380 (44) 230-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: 0-800-505-240
fax +380 (44) 230-20-33, 253-77-50,
e-mail: nbu@bank.gov.ua

ТОВ Компанія «ВІКТОРІЯ»
а/с 522, м. Чернівці, Чернівецька
область, 58001
e-mail: office@vg.ua

Національний банк України розглянув лист ТОВ Компанія «ВІКТОРІЯ» (далі – Товариство) від 03.03.2020 №22 (далі – лист) щодо надання роз'яснень щодо здійснення валютного нагляду у сфері зовнішньоекономічної діяльності та в межах компетенції повідомляє таке.

На сьогодні правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та відповідальність за порушення ними валютного законодавства визначаються Законом України «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон про валюту).

Статтею 2 Закону про валюту визначено, що валютне регулювання в Україні ґрунтується, зокрема на принципі свободи здійснення валютних операцій, що передбачає право фізичних та юридичних осіб - резидентів укладати угоди з резидентами та (або) нерезидентами та виконувати зобов'язання, пов'язані з цими угодами, у національній валюті чи в іноземній валюті, у тому числі відкривати рахунки у фінансових установах інших країн.

Відповідно до пункту 16 розділу I Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті¹ (далі – Положення №5) розрахунки за зовнішньоекономічними операціями здійснюються виключно через рахунки в банках.

Умови, порядок, особливості здійснення операцій за поточними рахунками клієнтів банків визначено у розділі X Положення №5.

Одночасно слід зазначити, що згідно з пунктом 4 розділу I Положення про здійснення операцій із валютними цінностями² (далі – Положення № 2) розрахунки за експорт та імпорт товару належать до поточних валютних операцій.

¹ Затверджене постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 5 (зі змінами).

² Затверджене постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2 (зі змінами).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підпису вач Пономаренко Сергій Вячеславович
Сертифікат 3122842E6867E65404000000CE020000FC050000
Дійсний до: 16.04.2020 14:56:05

Національний банк України

40-0006/16034
від 27.03.2020 15:13:12

У розрахунках між резидентами і нерезидентами за поточними торговельними операціями та операціями, пов'язаними з рухом капіталу [крім операцій зі здійснення іноземних інвестицій та повернення іноземному інвестору прибутків, доходів (уключаючи дивіденди) та інших коштів, одержаних на законних підставах у результаті здійснення іноземних інвестицій], використовуються як засіб платежу іноземна валюта і гривня (пункт 28 розділу IV Положення № 2).

При цьому, згідно з підпунктом 1 пункту 138 розділу XI Положення №5 для здійснення розрахунків між резидентами та нерезидентами за експорт та імпорт товарів (продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав, призначених для продажу/оплатної передачі) використовується кореспондентський рахунок банку-нерезидента в національній валюті України, відкритий у банку.

Також, звертаємо увагу, що частиною сьомою статті 11 Закону про валюту передбачено, що банки, як уповноважені установи під час проведення ними валютних операцій здійснюють безпосередній нагляд за виконанням вимог валютного законодавства резидентами (крім інших уповноважених установ) та нерезидентами, що здійснюють валютні операції через ці уповноважені установи.

Відповідно до статті 55 Закону України «Про банки і банківську діяльність» відносини банку з клієнтом регулюються законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку України, а також угодами (договорами) між клієнтом та банком.

Зважаючи на функції Національного банку України, визначені статтями 6 та 7 Закону України «Про Національний банк України», надання роз'яснень та юридичних консультацій з питань ведення суб'єктами господарювання зовнішньоекономічної діяльності, та здійснення правової експертизи договорів, укладених резидентами з нерезидентами, знаходиться поза межами повноважень Національного банку України.

З урахуванням зазначеного, вважаємо, що порушені у листі питання Товариству необхідно вирішувати безпосередньо з обслуговуючим банком (як агентом валютного нагляду за клієнтськими операціями) або звертатись до юридичних та консалтингових фірм для отримання правової допомоги.

Директор Департаменту відкритих ринків
Національного банку України

Сергій ПОНОМАРЕНКО

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 27.03 2020 р. № 1291/6/99-00-05 - На № _____ від _____ 20__ р.

-07-02-06/ІПК

ТОВ «Універсальна правничо-фінансова
аутсорсингова компанія «ВІКТОРІЯ»»

(код 35294489)

м. Чернівці, а/с № 522, 58001

Державна податкова служба України розглянула запит ТОВ «Універсальна правничо-фінансова аутсорсингова компанія «ВІКТОРІЯ»» на отримання індивідуальної податкової консультації від 03.03.2020 № 21 (вх. ДПС № 10414/6 від 11.03.2020) щодо здійснення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, у тому числі у національній валюті України та, керуючись статтею 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), повідомляє.

На сьогодні відносини, що виникають у сфері здійснення валютних операцій, валютного регулювання і валютного нагляду, регулюються Конституцією України, Законом України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473), іншими законами України, а також нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону про валюту.

До валютної операції, відповідно до статті 1 Закону № 2473, відноситься операція пов'язана з переходом права власності на валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами.

До поточних валютних операцій, згідно із пунктом 4 Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2 (далі – Постанова № 2), належать розрахунки за експорт та імпорт товару (уключаючи сплату штрафів, пені, бонусів, відшкодування збитків у зв'язку із невиконанням зовнішньоекономічного договору).

Крім того, у статті 5 Закону № 2473-VIII визначено, що порядок проведення розрахунків за валютними операціями визначається Національним банком України.

Зокрема, пунктом 28 розділу IV Постанови № 2 передбачено, що у розрахунках між резидентами і нерезидентами за поточними торговельними операціями та операціями, пов'язаними з рухом капіталу, використовуються як засіб платежу іноземна валюта і гривня.

При цьому пунктом 31 Постанови № 2 визначено, що розрахунки, а також перекази за валютними операціями, здійснюються виключно через банки.

Суб'єкти ЗЕД на підставі статті 6 розділу 1 Закону України від 16 квітня

К
Державна податкова служба України
1291/6/99-00-05-07-02-06/ІПК від 27.03.2020

1991 року № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність» мають право укладати будь-які види зовнішньоекономічних договорів (контрактів), крім тих, які прямо та у виключній формі заборонені законами України.

При укладанні договорів купівлі/продажу товарів (надання послуг, виконання робіт) між українськими суб'єктами підприємницької діяльності та іноземними суб'єктами підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності застосовується Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), яке затверджено наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 № 201.

З огляду на зазначене повідомляємо, що чинне законодавство передбачає можливість здійснення розрахунків з нерезидентом України за поточними торговельними операціями, як в іноземній валюті так і у гривнях.

Щодо коригування фінансового результату до оподаткування на різниці, що виникають внаслідок перерахунку іноземної валюти в національну за заборгованістю резидента за отриманий від нерезидента товар слід зазначити.

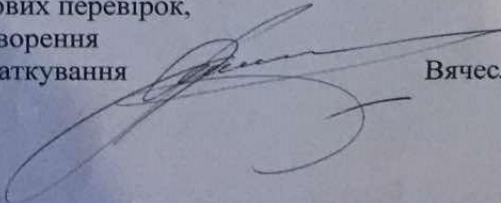
Відповідно до підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Кодексу, об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень цього Кодексу.

Кодексом не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування на різниці, що виникають внаслідок перерахування зобов'язань (заборгованості) резидента-покупця, визначених відповідно до умов договору в іноземній валюті, у національну валюту. Такі операції відображаються згідно з правилами бухгалтерського обліку при формуванні фінансового результату.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (пункт 2 статті 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Згідно із пунктом 52.2 статті 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надану таку консультацію.

Начальник управління координації перевірок
Департаменту податкових перевірок,
трансфертного ціноутворення
та міжнародного оподаткування

Вячеслав САЛІМОВСЬКИЙ